

[Dovedete si, přátelé, představit...]

Ladislav Hejdánek

in: Mlat — 2. 2. 1951, Ladislav Hejdánek (ed.), Praha: samizdat, 1951, n. 14, p. 1 ◆ [publication](#)

in: Mlat — 2. 2. 1951, Ladislav Hejdánek (vyd.), Praha: samizdat, 1951, č. 14, str. 1 (třetí verze časopisu) ◆ [publikace](#)

◆ fragment, česky, vznik: 2. 2. 1951

◆ fragment, Czech, origin: 2. 2. 1951

[Dovedete si přátelé představit...] [1950]

2. února 1951

„Pokoušel jsem se pracovat letos v zimě a mnoho jsem psal. Ale k čemu to všechno je? Umíš dělat pro někoho – pro lidi, kteří jsou s tebou stejného rodu. Nemůžeš tvořit do prázdna. Nějaký čas to jde, přemlouváš se, sníš, ale vysycháš, vyprazdňuješ se a odnikud se nenaplnuješ. Nikdo tě nepotřebuje, nikomu se nemůžeš sdělit, propadneš se do sebe, nakonec zanikneš, zahyneš.“ (Pavel Nauman, 286–7.)

Dovedete si, přátelé, představit, že se v někom může stále pronikavěji vyostřovat vědomí, že ti z jeho nejbližších, s nimiž jej vázalo a dosud váže dokonce víc než pouhé kamarádství, znenáhla ztrácí schopnost sledovat smysl jeho řeči, že dokonce jakoby oslepnou před ním, takže jej – opravdu jeho samého – jakoby vůbec nevidí, ale přece s ním – jakoby s ním – i nadále jednají, a přece je to, jakoby jednali s někým jiným, cizím jeho duchu; dovedete si to alespoň trochu představit?

To je smysl toho, co jsem oné památné neděle u Trojanů říkal; totiž smysl části z toho všeho, ale přece smysl základní, *conditio sine qua non* každého porozumění všeho ostatního. Tento smysl lze vyjádřit stručně takto: vidím svou osamocenost, vidím se v cizím světě, kterému sice rozumím, ale jako matematickému příkladu: nežiji v něm.

Už v něm nežiji – anebo jsem v něm vskutku nikdy nežil? Těžko posoudit. Nemám v úmyslu popřít svou minulost; vždycky jsem byl proti tomu jako proti životní neupřímnosti. Přece však mám pocity právě se probudivšího, který je na pochybách o svém spánku jenom proto, že svět jeho snu bez přerušení přešel do jeho bdícího vědomí. Sním dále – anebo jsem nikdy nesnil?

To není nálada, co tu líčím; příliš dobře vidím též absurdnost psychopathického výkladu (ó, jak ten by mi dovedl ulevit!). Je to skutečnost: jsem něco radikálně jiného než jak mohu existovat v dosavadním prostředí. Což je totéž jako: mé prostředí je něco docela jiného než já, je přímo svou strukturou mně cizí. Uvědomil jsem si v tom něco obyčejného anebo něco mimořádného? Jde tu o normální posici „probudilého“ člověka anebo jde o vytržení?